

CZU:821.135.1-1(478).09

[https://doi.org/10.52505/1857-4300.2022.3\(318\).08](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2022.3(318).08)

POEZIA LUI GRIGORE VIERU: EDIFICARE A SPIRITULUI ȘI (RE)CONSTRUCȚIE A LUMII

Cristian SERDEȘNIUC

Cercetător științific stagiar

E-mail: serdesniuccristian@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8522-2523>

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” (Chișinău)

Grigore Vieru's Poetry: Edification of the Spirit and (Re)Construction of the World

Abstract

The poem of Vieru contributed significantly to the reeducation of a psychologically disfigured by proletarian ideology nation. Pioneer's song and "October's" acclamations replaced the tune of the sun and the impressive dialogue of non-speaker beings. Vieru's living beings guided the little reader through the discovery of the vital senses and himself. The poem of Vieru demonstrates the sacredness of an infantile universe: a native village, a parent's house, a mother's being, and an inhabitant of nature. The figurative projector of the village in the poems of Vieru is identified as a truly "pantheon" of the value cult. A village re(calls) the reader to come back to the ancestral springs. In the being of a little reader, the poet educates some general human values through intermedia of the rural poem and its "world".

Keywords: the poem of Vieru, child, childhood, rural world, village, non-speaker being.

Rezumat

Poezia viereană pentru copii a contribuit semnificativ la reeducarea unei națiuni mutilate psihologic de propaganda proletcultistă. Cântecul soarelui și dialogul impresionant al necuvântătoarelor a substituit cântecul pionesc și osanalele „octombriste”. Viețuitoarele viereane au ghidat cititorul mic spre descoperirea sensurilor vitale și descoperirea de sine. Poezia viereană demonstrează sacralitatea universului infantil: satul natal, casa părintească, ființa mamei, cadrul naturii ș.a. Proiecția artistică a satului se identifică în poezia lui Vieru ca un adevărat „panteon” al cultului valoric. Satul (re)cheamă cititorul spre întoarcerea la izvoarele străbune. Prin intermediul unei poezii „tradiționale” despre lumea rurală și „lumile” ei, poetul educă în ființa micului cititor valori general-umane.

Cuvinte-cheie: poezie viereană, copil, copilărie, lume rurală, sat, necuvântătoare.

Literatura pentru (și despre) copii din perioada sovietică a trebuit indispensabil să exercite o funcție comunicativă mai explicită decât literatura pentru adulți. Având în calitate de „consumator” o ființă infantilă în faza primară de dezvoltare a individualității sale, literatura pentru copii a trebuit să asigure pilduitor transferul de sens de la imaginar spre real și de la fantastic spre firesc. Specific literaturii pentru copii, procesul de transfigurare estetică a realității înconjurătoare are loc prin prisma tehnicilor artistice menite să asigure dezvoltarea creativității infantile, fantezia și gândirea critică. Familiarizarea copilului cu universul înconjurător, precum și însușirea legităților primordiale, are loc prin filiera procesului de imitație. Imitând sunetele din natură și viețuitoarele necuvântătoare, copilul își formează propria concepție despre viață și despre mediul ce-l înconjoară. Grigore Vieru și-a propus crearea unei poezii pentru copii care să educe în mod expresiv personalitatea cititorului mic, ghidându-l spre (auto)învățare temeinică, cultivându-i predilecția pentru valorile general-umane. Valorificând un spectru larg de tematici corespunzătoare vârstei mici, poezia viereană pentru copii a căutat să-l întoarcă pe cititor spre izvoarele strămoșești, altoindu-i dragostea pentru limba maternă, pentru meleagurile natale, pentru identitatea națională și pentru germenele autentic.

Creația viereană pentru copii, chiar de la debutul cu placheta de versuri „Alarma” (1957), a demonstrat o puternică încărcătură afectivă. Textele au captat atenția micului cititor printr-o complexitate de trăsături definitorii: melodicitate, simplitate, accesibilitate, stilistica imaginilor transfigurate artistic, procesul de umanizare a varietății de fenomene naturale, lumea de necuvântătoare, miniaturalul plăsmuit și, în mod special, predilecția pentru „lumea” valorilor sacrale. Identificându-se cu un joc desfătător și recreator, a plasat în centrul „lumii” sale ființa unui copil curios. Prin acest joc, cititorul mic a fost invitat să descopere tainele universului înconjurător. Explorarea surprinzătoare candorii din univers l-a ajutat pe cititorul mic să cunoască lumea și să se descopere pe sine ca parte integră a lumii înconjurătoare. Poeziile viereane au cultivat norme de cultură generală, au format priceperi și deprinderi de viață, sensibilizându-l pe cititorul mic spre valoarea frumuseții lăuntrice. Prin poezie, Vieru l-a determinat pe cititorul de toate vârstele spre esențializarea lucrurilor și a stărilor ce țin de spiritualitatea umană, în ideea de a-și reeduca cititorul mutilat psihologic de propaganda sovietică. Întrebat într-un interviu despre cele mai frumoase jucării ale copilăriei sale, poetul afirmă că acestea sunt jucăriile vii, adică cele care nu se uită până la adânci bătrâneți: brațele mamei, genunchii tatei, nucul din fundul grădinii, lunca sau codrul prin care alergăm, sorcova, văcuța, calul, câțelul, mielul, melcul, cocostârcul etc. (Vieru, 1987, p. 242-243). Petrecându-și copilăria pe colinele satului, în „panteonul” valorilor patriarhale, poetul își amintește nostalgic despre jocul copilăriei colective – copilăria unui întreg sat basarabean: culesul spicelor pe miriște în urma recoltării. Aici, mărturisește Vieru, miriștea sub tălpile mele goale era un fel de acupunctură moldovenească (Vieru, 1989, p. 52). Marcate cumplit de ororile războiului și de restriștea ideologică, care au lăsat

o amprentă sângeroasă în ființa neamului nostru, poeziile vierele pentru copii au căutat să readucă lirismul, pacea, jovialitatea și starea permanentă de bine. În pofida constrângerilor, poetul n-a încetat să-l convingă pe cititor de faptul că țara noastră este un plai „rupt din rai”: „La noi codrul știe graiul, / Ce-l vorbește omul, naiul, / Iar izvoarele-mi știu cântul / Care-i vechi de când pământul” (*La noi*).

Poezia lui Vieru a respins didacticismul și dogmatizarea, lăsând cititorul să gândească fluid, să-și imagineze și să creeze, formulându-și propriile raționamente postlectorale. Pentru a spori o cultură a încrederii, poetul „coboară” până la cele mai tainute nevoi ale copilului, căutând răspunsurile posibile perceptibile de ființa cititorului novice. Poetul își identifică poezia cu un dialog amiabil între toate viețile lumii, viețuitoare care realizează direct și indirect transferul informațional spre rațiunea copilărească, un fel de *a învăța să fie*. Având în vedere ideea lui Eugen Campus, precum că literatura pentru copii este punctul de intersecție a literaturii cu psihologia și pedagogia (Campus, 1939, p. 20), menționăm faptul că poezia viereană a pus accentul pe educația prin antrenarea proceselor cognitive fundamentale ale copilului: senzația, atenția, percepția și memoria. Despre dialogul familiar cu cititorul, în poezia viereană pentru copii, exegetul Mihai Cimpoi afirmă că mijloacele zgârcite de exprimare nu îngustează viziunea, ci, dimpotrivă, îi sporesc dimensiunile interioare, aducând adâncuri scânteietoare de gând și sensibilitate (Cimpoi, 1968, p. 17).

Poezia viereană a luat naștere în centrul unei „lumi” rurale, „în jurul lui Dumnezeu” (Blaga, 2011, p. 336). Proiectând o imagine mioritică a pitorescului natal, Vieru cultivă cititorului dragostea pentru folclor și pentru vatra străbună. Aici, din acest loc sacral, iau naștere adevăratele modele de sfințenie și cultură țărănească: tradiții, obiceiuri, ritualuri mitologice, învățăminte ce s-au folclorizat în vreme. Poetul a poetizat munca istovitoare a țăranului înfrățit cu țărâna, casa de humă, livezile în floare, precum și chipul mucenicesc al mamei zburcimate, până-n amurg, pe brazda ogorului. Nedespărțită de munca chinuitoare de pe țarina fertilă, asemeni unui iconostas, mama e zidită, până-n adânci bătrâneți, pe glia strămoșească: „Maică, nu mai osteni, / Că avem cu ce trăi, / Am și casă, și bănuți, / Eu, nu tu să mă ajuți, / Maică, nu mai sunt copil, / Nu vezi că-s și eu bătrân?!” (*Mama și feciorul*).

Văzut ca un „domn drept și înțelept”, satul reprezintă la Vieru locul de unde iau naștere marile învățături ale umanității. Creațiile sale pentru copii posedă o cultură a expresiei, un farmec al sentimentului, o vibrație a trăirii. Nedelimitat de cadrul protector al naturii, poetul vrea să-l apropie pe cititor de esențele strămoșești: a nu-și uita rădăcinile, casa părintească, satul copilăriei, graiul matern, istoria și datina străveche. Poetul reliefează esența fundamentală a fiecărui element din matricea rustică. Izvorul e tămăduitor, cu „apă vie”, iar „cine-o bea, bea veșnicie”. Văzut ca un „mândru curcubeu, care-n ploii de vis se spală”, pentru Vieru satul e a „lumii capitală” (*Satul meu*). Dătător de apă

„lină”, alinător al suferințelor umane, izvorul se identifică cu însăși imaginea paradiziacă a satului: „Satule: izvor de dor, / Izvor al versului, / Izvor al versului! / Ochiul verde, visător / Al universului, / Al universului!” (*Satul meu*).

Pentru Vieru, satul e universul imens al copilăriei, al libertății și al jocului pacific. În această lume concepută desăvârșit pentru gândirea ființei infantile, copilul se simte împlinit, ca un tot întreg cu vietățile și universul din care face parte. Universul rural îi satisface toate nevoile primordiale: comunicarea conciliantă, întovărășirea inofensivă, atmosfera permanentă de aventură ș.a. După Lucian Blaga, satul există în conștiința copilului ca o lume, „unica” lume mult mai complex alcătuită și cu alte zări, mai vaste, decât le poate avea un mare oraș sau o metropolă, pentru copiii săi (*ibidem*, p. 336-337). Satul vierean reprezintă o lume constituită din alte „lumi”: vegetale, solare, necuvântătoare, fenomene ale naturii, valorice, dendritice, cosmice etc. Copilul e înzestrat cu capacitatea supremă de a întreține un dialog atașant cu aceste „lumi”, dezvoltându-și abilitățile intelectuale, civice și morale. Copilul învață, primordial, taina cea mare: de a deveni Om: „Noi spunem la iubire dor, / Iar dorul nu e trecător, / Ca dorul nostru altul nu-i, / Noi rău nu facem nimănu. / Ni-i rudă soarele micios / Și neam furnicul cel de jos, / «Noroc!» noi spunem pomului, / Noi rău nu facem nimănu” (*La noi*).

A trăi la sat, după Blaga, înseamnă a trăi în zăriște cosmică și în conștiința unui destin emanat din veșnicie (*ibidem*, p. 337). Să răsfoim placheta debutului vierean „Alarma” (1957), pentru a sintetiza imaginile artistice prin care Vieru sugerează tabloul uimitor al copilăriei prin prisma „cosmosului” rural: „Soarele prin iarba naltă / Caută și el căpșune” (*După mure*); „Curcubeule vârgat, / Haide ieși – te-aștept demult!” (*Curcubeul*); „Sus pe cer senin, ia cată, / Stele ard sau licurici? / Iaca-s stele, stele mici! / Se aprind și bat deodată” (*În amurg*); „Nu mai plouă. / Pe sub pomi scâlțați de rouă / Și de soare” (*După ploaie*); „Iată noaptea cea albastră / Vine blând și ușurea” (*Cântec de leagăn*) ș.a. Pentru a reda o impresie de liniște și siguranță, poetul apelează la un registru complex de imagini și expresii stilistice. Copilul este ademenit de peisagistica fabuloasă care „incită” imaginația cititorului mic spre fantezie interminabilă. Tabloul satului fascinează prin luminiscenta celestă ce atinge ochii și inima de copil. „Cosmica” satului devine un punct de plecare spre întruchiparea năzuințelor copilărești. Anume la sat, din acest centru al cultului peren, *primitivitatea* trece palierul plenitudinii, iar libertatea copilului este privită ca o condiție a căutării de sine.

Satul vierean, privit în ansamblu, deși este conturat de impactul unor momente istorice, își păstrează prospețimea unei cromatici „vii”. Poetul nu exclude din poeziile sale expresiile orale semnificative care îi conferă conținutului poetic o configurație tradițională. Aratul pământului, strângerea spicelor de pe deal, cositul fânului, strângerea sfeclei de zahăr sunt activități ce constituie arta glorioasă a țăranului moldovean. După cum menționează filosoful Blaga, în ciuda tuturor neajunsurilor cuibărite în el prin vitregia timpului, satul se învrednicește în excepțională măsură

de epitetul autenticității (*ibidem*, p. 340). Pledând pentru valorile moral-spirituale, poezia viereană demonstrează adevărata bogăție a poporului: tezaurul folcloric. Cititorul de toate vârstele esențializează: „Cât de puțin îi trebuiește unui om: / Un cântec, un izvor, un pom, / Cât de puțin, cât de puțin! / Deasupra capului un cer senin” (*Cântecul dimineții*).

Un alt aspect pe care-l abordează Vieru este trecerea ireversibilă a timpului. De fapt, predilecția poetului pentru poezia celor mici înseamnă o încercare dorită de reîntoarcere în albia copilăriei. Poetul e profund mișcat de imposibilitatea de a se reîntoarce în timp. Marcat în profunzime de un alean indefinibil, Vieru caută să-l convingă pe cititor să-și trăiască în plină armonie vârstele vieții: „Din fugă mâncăm, / Din fugă cântăm, / Din fugă iubim, / La fel îmbătrânim” (*În fugă*).

La drept vorbind, după felul în care ființa lui Vieru este inseparabilă de „stratosfera” copilăriei, copilul vierean nu s-a desprins nici în maturitatea deplină de originile sale rurale. „Imaturitatea” viereană poate fi explicată printr-o paralelă „metafizică”. Psihanalistul Jung se referă la teoria conceptului de „infans”, ceea ce înseamnă ceva care devine independent (2003, p. 173). Teoreticianul e de părere că individul uman nu poate deveni independent fără a se desprinde de origine: părăsirea este o condiție necesară, nu numai un fenomen secundar (*ibidem*). Revenirea la starea paradisiacă a copilăriei se produce la maturitate, în cea de-a doua parte a vieții, când adultul trăiește nostalgia originilor. Pentru poezia viereană, desprinderea de origine este sub semnul imposibilului la orice vârstă. Copilăria nu este văzută ca o simplă vârstă a primitivității, ci ca o etapă de creare continuă, de mișcare, de dialog și de autocunoaștere. Prin intermediul copilăriei, Vieru îl reîntoarce pe cititor în orizontul inocenței umane. Copilăria corelează cu toate dimensiunile universului: natura terestră, cosmosul extraplanetar, fiind în contact continuu cu Divinitatea. Copilul este un propagator al toleranței, al iubirii necondiționate și al dăruirii de sine. Poezia viereană plămăuiește o imagine a unui copil „ieșit” din intimitatea sa. Independența la Vieru nu înseamnă renunțare, detașare sau eliberare. Independența umană este un proces complex, firesc, prin care individul transcende dintr-un rol vital în altul sau dintr-o fază în alta, fiind înțeleasă ca o „filieră” ciclică. „Întârzierea” în copilărie l-a determinat pe Vieru să creeze literatură pentru cititorii de vârstă mică: plachete de poezioare, abecedare, texte pentru cântece ș.a.

Este de remarcat faptul că în poezia viereană pentru copii, cititorul mic se educă din învățămintele fie ale necuvântătoarelor, fie ale ierbii, ale soarelui, ale stelelor, dar, e de recunoscut, mai puțin din experiențele umane. După Jung, copiii reacționează mai puțin la ceea ce spun adulții decât la factorii imponderabili din atmosfera înconjurătoare (1996, p. 102). În poezia viereană, copilul se delectează din experiența viețuitoarelor mici și din iscusința maternă, personajul emblematic care implică o varietate de roluri: mama coace pâine; mama lucrează în câmp; mama ne mângâie; mama – poștăriță; mama așteaptă ș.a. Înrudite prin excelență cu o varietate de trăsături distinse, animalele domestice îl familiarizează pe cititorul

mic cu legitățile fundamentale ale vieții. Prin intermediul lor, Vieru desprinde calități supreme: „Are coarne cumincioare / Și copite liniștite! / Ce mănâncă? Iarbă-adâncă! / Ce ne-aduce? Lapte dulce!” (*Vaca*); „Printr-o rază păsărica / A vorbit cu soarele” (*Telefonul păsăruicii*); „Suie frunză, urcă ram, / «Tare mult de lucru am!»” (*Furnica*); „Toată ziua, fâl-fâl-fâl, / Să-i fie puiul sătul” (*Rândunica*); „Cucule, ai voce-aleasă, / Dar nu-i bine că n-ai casă” (*Cucul*) ș.a.

Văzut ca un spațiu nemărginit al bonomiei, satul vierean a reușit să-și păstreze integritatea. Elementele satului, materiale și imateriale, au fundamentat o poezie a cordelor spirituale. Predilecția poetului pentru latura afectivă a poeziei a contribuit substanțial la reconceptualizarea gândirii umane asupra sensurilor vieții. Spațiul rural a cultivat limitele spațiului spiritual. În viziunea lui Jung, spațiul sufletului este imens și plin de realitate vie. La marginea lui se află secretul materiei și cel al spiritului, respectiv al sensului (*ibidem*, p. 372). În timp, ușor folclorizată, creația viereană pentru copii a devenit un „imn” consacrat valorilor perene și, nu în ultimul rând, universului impresionant al copilăriei.

Înțeleg că o ființă neprihănită, care-și trăiește armonios povestea copilăriei, copilul a însemnat pentru Vieru mai mult un obiect al observării decât al investigației. Poetul n-a îndrăznit sub nicio formă să știrbească din imaginea și manifestările realității infantile, să amplifice sau să diminueze valoarea lucrurilor sau a stărilor specifice vârstei copilului, ba din contra, i-a sugerat ideea de joc, de aventură și învățare prin divertismentul cotidian. Satul în poezia sa e plăsmuit după natura sa firească. Observările sale au vizat direct sau indirect procesul conviețuirii copilului cu viețuitoarele înconjurătoare, salvagardarea paternală a ființei „primitive”, creșterea și dezvoltarea sa viguroasă. În modalitatea ei originală, copilăria viereană reorientează viziunile cititorului mic de la tradiție spre modernitate, cu condiția păstrării reverberației strămoșești. În opinia pedagogiei italiene Maria Montessori, copilul trebuie, mai degrabă, observat decât investigat: observat însă din punct de vedere psihic, încercându-se relevarea conflictelor prin care trece copilul în relațiile lui cu adultul și cu mediul social (2013, p. 15). În aserțiunea teoreticianului, pentru a ajuta copilul nu este necesar să recurgem la abilități complicate de observare...; va fi de ajuns să fim dispuși să ajutăm sufletul celui mic, deoarece logica va fi suficientă pentru a ne transforma în aliații săi (*ibidem*, p. 71). Pentru Vieru este important să creeze un mediu sigur copilului, lipsit de aprehensiune și prohibiții care ar putea împiedica procesul de desfătare morală și spirituală. Ca un răspuns mutual, semn al sensibilității infantile, în poeziile sale pentru copii se întrevide o grijă permanentă a copilului pentru vietățile ambiante: „Ce ești trist, măi greiere?!” (*Toamna*); „Unde sunt copiii oare?” (*Fraga*); „– Ce ai, pui? Nu vrei mei? / – Am pierdut pe frații mei” (*Puiul*); „– Rândunică, rândunea, / Cum clădești căsuța ta?” (*Rândunica*); „– Unde fugi tu, valule? (...) / – Unde urci tu, pomule? (...) / – Ce aștepti tu, pragule?” (*Unde fugi tu, valule?*); „Strigă cucul,

tot dă glas: / – Lasă casa! – Cum s-o las?!” (*Pojar!*); „– Pui golași, cum stați în cuib voi/ Fără plăpumioare?” (*Puișorii*) ș.a.

Dragostea pentru mediu este o particularitate specifică copilăriei. Copilul a moștenit genetic această însușire axiologică. Artificialul este imperceptibil pentru poetica satului vierean. „Lumea” rurală îl ademenește desfătător printr-o multitudine de ambianțe naturale: în livadă, în pădure, în codri, pe deal, acasă, lângă izvor, pe toloacă, în lăcăraie, pe miriștea de grâu etc. Atașamentul emoțional pentru mediu reprezintă legătura organică a ființei umane cu Natura-Mamă. Încântat de culorile vii ale universului rustic, copilul este mișcat de o dorință arzătoare pentru explorarea împrejurimilor. După Montessori, copilul observă lucrurile cu pasiune și este atras de ele: dar, mai presus de toate, e atras de acțiunile adultului, pentru a le cunoaște și pentru a le reproduce (*ibidem*, p. 131). Rolul instruirii, în ipostaza adultului, de „a descoperi necunoscutul” (*ibidem*, p. 151), în poezia viereană pentru copii, îi revine mamei. Și aici, mama se impune ca un protector atemporal, până la întâlnirea dincolo de ființă. Acest „străjer” protector al valorilor sacrale – mama – se identifică cu un simbol care purifică dragostea. Poetizată într-o manieră sublimă, ființa mamei întruchipează modelul matern universal: „Foicică, dulce poamă, / Toată lumea are mamă: / Mielul, iedul, ursulică, / Puiul cel de rândunică... / Fuge noaptea și dispare, / La tot puiul bine-i pare, / Că din nou e dimineață / Și-și vede maica la față” (*Mama*).

Aflat în „panteonul” de cult al satului – casa părintească – copilul este inițiat în procesul de însușire a misiunii sale primordiale: cea de a deveni om. Montessori e de părere că, aflat la o vârstă fragedă, fiind inconștient de misiunea lui și de nevoile sale interne, iar adulților lipsindu-le în bună măsură puțința de a le interpreta, au fost create în jurul copilului multe circumstanțe eronate care împiedică expansiunea vieții infantile (Montessori, 1977, p. 102). Anume acest fapt l-a convins pe Grigore Vieru să creeze o poezie consacrată cititorului mic, ghidându-l, prin prisma unei poezii ludice și educative, spre esențializarea justă a raționamentelor proprii. Copilul se oferă cu deschidere cunoașterii, este sensibil și de o vulnerabilitate accentuată. „Personajele” viereane posedă prin excelență arta comunicării, gustul estetic și simțul elevat al valorilor moral-spirituale. Aparent simpliste după structură, însă „miezoase” după valența conținuturilor, creațiile viereane pentru copii au facilitat înțelegerea infantilă să deosebească Binele de Rău, activități permise și interzise, valori și vicii etc. În ciuda faptului că cititorul mic abia este pătruns în lumea imensă a cunoștințelor, poetul îl povățuiește să nu-și „trădeze” comorile patriarhale: „Veni un târgoveț nebun, / (Mă ierte că așa îi spun!) / – De vânzare sunt mumele? / – Nu. / – De vânzare ți-e numele? / – Nu. / – De vânzare întristările? / – Nu. / – De vânzare misterele? / – Nu.” (*Târgovețul ciudat*).

Grigore Vieru e convins de ideea că satul a reușit să păstreze de-a lungul timpului, în ciuda flagelului sovietic, substanța moral-spirituală. Ghidat de legitățile biblice,

țăranul a râvnit spre comuniune cu Divinitatea, spre clemență față de aproapele, păstrându-și cât mai fidel identitatea nativă. În pofida tuturor transformărilor și a modernizării progresiste, dimensiunea spiritualității rurale a rămas intactă. O amenințare magmatică însă ar reprezenta generația succesivă, cea îndepărtată de la izvoarele strămoșești. În lucrarea sa *Le monde rural au passé et au présent*, Jean-Yves Laurichesse dezvoltă ideea importanței lumii rurale în procesul de perpetuare a valorilor general-umane. În viziunea sa, lumea rurală contribuie substanțial la dezvoltarea limbii, literaturii și a religiei, iar „sfârșitul” civilizației rurale ar însemna „sentiment al pieirii” (Laurichesse, 2019, p. 5-6). Cercetătorul însă e îngrijorat de situația viitorului, mărturisind că lucrurile se complică cu generațiile precedente, atunci când amintirea despre trecut va dispărea, când satele vor deveni fie spații de agrement, fie spații „problematic” (sociale, ecologice, etice) (*ibidem*, p. 12). Generația poezilor șaizeciști a depus un efort considerabil în ceea ce privește educația cititorului în stilul valorilor autohtone, renunțând la tiparele „patriotice” proletcultiste, în speranța păstrării germenului folcloric. Șaizeciștii au militat nu doar pentru „renașterea” lirismului, ci și pentru neuitarea trecutului verosimil. Această îngrijorare l-a determinat pe Grigore Vieru să poetizeze imaginea tutelară a lumii rurale cu mai multă silință și preocupare: „Lăsați pacea, oameni politici ai lumii, lăsați pacea să cuvânteze în cel mai dulce grai al lumii: în graiul laptelui neprihănit al mamelor, nu-l împietroșați, nu înăspriți sângele, inima, visul nostru” (*Întreaga fire*).

Din dragostea și dorul de a reveni acasă, în „brațele” humei părintești, Grigore Vieru a creat o poezie răscolitoare. Povățuind generații de cititori spre marile rosturi etico-morale și filosofice, prin comportamentul său și iubirea patetică pentru copii, Vieru a devenit un apostol pe pământul nostru, care s-a străduit cu toată lucrarea și suflarea sa să ne facă mai înțelepți și mai toleranți, mai generoși și mai apți să ascultăm durerile altora (Mățaș, 2010, p. 340).

În **concluzie**, poezia viereană pentru copii a contribuit semnificativ la reeducarea unei națiuni mutilate psihologic de paradigma totalitară. Cântecul soarelui și dialogul educativ al necuvântătoarelor a substituit cântecul pionieresc și osanalele partinice. Viețuitoarele vierele au impulsivat cititorii mici spre elan, zâmbet, candoare și voie bună. Vieru a sacralizat tot spațiul copilăriei: satul natal, casa părintească, ființa mamei, cadrul naturii – „lumile” vierele prin care a readus lirismul în poezia postbelică. Proiecția artistică a satului se identifică în poezia lui Vieru cu un adevărat „panteon” al valorilor perene. Satul (re)cheamă cititorul spre întoarcerea la izvoarele străbune, la neuitarea datinii și a identității naționale. Reîntors imaginar în arhipelagurile pierdute ale copilăriei, poetul este răscolit de tablourile fascinante ale lumii rurale: casa de humă, miriștea, livada din ogradă, poiana de flori, brazdele dealului, izvorul și văile, desișul pădurii și răsăritul solar. Acolo, în sat, în locul de cinste și de „veghe”, poetul așază în capul mesei poezia înțelepciunii zămislite din sevă țărănească.

Referințe bibliografice:

- BLAGA, L. *Trilogia culturii*. București: Humanitas, 2011.
- CAMPUS, E. *Literatura pentru copii, cu un catalog comentat al scrierilor pentru copii*. București: Editura Librăriei Principele Mircea, 1939.
- CIMPOI, M. *Mirajul copilăriei*. Chișinău: Editura „Lumina”, IJUNG, C. G. *Amintiri, vise, reflecții*. Trad. Daniela Ștefănescu. București: Humanitas, 1996.
- JUNG, C. G. *Arhetipurile și inconștientul colectiv*. Trad. din germ. Dana Verescu, Vasile Dem. Zamfirescu. București: Editura Trei, 2003.
- LAURICHESSE, J.-Y. *Le monde rural au passé et au présent*. Revue critique de fixxion française contemporaine [online]. 19/2019, mis en ligne le 15 décembre 2019. Disponibil: <http://journals.openedition.org/fixxion/838> [citat 05.07.2022]
- MĂTCAȘ, N. *Apostol al pământului nostru*. În: Grigore Vieru, *poetul*. Chișinău: Î. E. P. „Știința”, 2010. p. 339-340.
- MONTESSORI, M. *Descoperirea copilului*. Trad. I. Sulea-Firu. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1977.
- MONTESSORI, M. *Secretul copilăriei*. Trad. Marcel Capraru. București: Editura APA, 2013.
- VIERU, G. *Cel care sînt*. Chișinău: Literatura artistică, 1987.
- VIERU, G. *Cine crede*. Chișinău: Literatura artistică, 1989.

Notă: Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.03 *Contexte socio-culturale autohtone și interconexiuni europene în creația populară și literatura cultă din Basarabia (sec. XIX până în prezent)*, Institutul de Filologie Română „B. P.-Hasdeu”.